DESENVOLUPAMENT dels 0 als 3 anys
(1ª part)

Formació inicial EAPs 2025

Maria Àngels Ramis

Orientadora EAP Palma II

El desenvolupament a l'escola infantil

Cicle on observam **grans canvis** en molt poc temps. Pas progressiu de la dependència a l'autonomia

Desenvolupament integral a nivell afectiu, comunicatiu, sensorial, perceptiu-cognitiu, motor, social, emocional, ... en un marc d'interaccions amb els adults i altres infants, a través del joc i el moviment *(amb acompanyament d'una mirada atenta i respectuosa)*.

Marc idoni per a la intervenció preventiva.

Importància de la **seguretat afectiva i benestar psíquic** que propiciarà la curiositat, fantasia, alegria, interès per explorar,...

Pas del moviment i l'acció al simbolisme

Marxa, verticalitat, paraula i funció simbòlica. El desplaçament i una manipulació més fina facilitaran la progressiva autonomia

Fites evolutives/competència curricular

Aspectes cronològics: Quan? A quina edat?

Fites estadístiques que reflecteixen una mitjana d'edat i marges de variabilitat en funció de variables individuals i culturals.

Poden ser orientatives i guia per a una línia base per situar el nivell de desenvolupament de l'infant.

Aspectes qualitatius: com, en quin context, què vol, que sent, ... aporten informació significativa i rellevant.

Exemples d'escales, registres i models a: Recursos EAP. IEPI

Un exemple d'organització d'aquisicions evolutives

MOTORA	PERCEP.-MANIP.	COMUNICAC.	SOCIAL	AUTONOMÍA
♦Control cefálico	♦Fijación visual	♦Sonrisa social.	♦Juega. con su mano	♦Coge el biberón
♦Volteo	♦Seguimiento visual	♦Sonidos guturales y vocalizaciones.	♦Reconoce personas conocidas	♦Come lo que el adulto le da
♦Sedestación	♦Localización del sonido	♦Cadenas silábicas por placer	♦Diferencia personas conocidas	♦Coge la comida con las manos
♦Rastreo	♦Prensión voluntaria	♦Imita sílabas y cadenas silábicas	♦Acciones con intención lúdica	♦Bebe solo en vaso
♦Gateo	♦Pinza digital	♦Grito/sonido llamar atención	♦Inicia conducta egocéntrica	♦Utiliza cubiertos: cuchara/tenedor
♦Bipedestación	♦Conservación del objeto	♦Localiza personas- -objetos familiares	♦Inicia juego simbólico	♦Madurez control esfínteres (pipi)
♦Marcha autónoma	♦Reconocmiento de obj. por el nombre	♦Comprensión verbal acciones	♦Juego paralelo	♦Pide caca
♦Prono-supino a sentado	♦Uso de medios auxiliares	♦Comprende la prohibición	♦Incorpora al otro en el juego simból.	♦Se lava las manos
♦Sentado a gateo	♦Ordenes sencillas: meter, sacar..	♦Responde a solicitudes verbales		♦Se quita el calcetín
♦Gateo/sentado a biped. con apoyo	♦Construcciones	♦Señala con el dedo lo que desea		♦Se quita prendas sencillas
♦Gateo/sentado a biped. sin apoyo	♦Reconocimiento de imágenes	♦Primeras palabras con referente		
♦Salto	♦Asociar objetos por el color	♦Palabras frase		
♦Carrera		♦Primera combinación de palabras		

https://webs.um.es/fags/atenciontemprana/documentos/invest/adquis_evol_hojas_reg.pdf

Variables individuals

Cada infant tendrà el seu propi ritme, nivell d'estimulació apropiat, grau de tolerància a la frustració, patró d'interacció i relació, interessos i motivacions ...

Diferents adaptacions a l'alimentació i son

Quan podem parlar d'un desenvolupament atípic, retardat, lent, d'un trastorn, ...?

Trobar l'equilibri entre diferències individuals/evolutives i signes d'alarma

Donar un temps i fer una detecció a temps

https://www.piklerloczy.org/sites/default/files/documentos/judit_falk_desarrollo_lento_o_diferente_in-fan-cia_no_70.pdf

Desenvolupament global

L'infant petit actua, pensa i aprèn de forma globalitzada ... Cap objecte, experiència, situació, etc. pot ser viscut en aquestes edats des d'una única dimensió del coneixement.

(MPIB, pg 61)

MPIB Model Pedagògic EAPs Illes Balears. IEPI

La separació en àrees és més bé un aspecte organitzatiu i formal que ens serveix per a l'estudi, observació, avaluació, investigació, especialització ... intercanvi professional ...

BIO-PSICO-SOCIAL

HERÈNCIA **AMBIENT** (ja des de la vida intrauterna)

INTERACCIÓ ENTRE UN PROGRAMA MADURATIU (inscrit genèticament) i L'ESTIMULACIÓ SOCIAL de l'entorn

TEMPERAMENT ... CARÀCTER (adquirit al llarg del temps)

EPIGENÈTICA (interjoc entre gens, sinapsis i experiències)

PSICONEUROENDOCRINOBIOLOGIA

VULNERABILITATS. RISCS. POTENCIALS

PLASTICITAT CEREBRAL.

PERÍODES CRÍTICS O SENSIBLES DEL DESENVOLUPAMENT

NEURONES MIRALL

… les experiències emocionals modelen l'estructura i la funció de les àrees cerebrals relacionades amb la regulació afectiva i les funcions cognitives

… el joc fa alliberar neurotransmissors cerebrals relacionats amb el plaer i intervé en la reorganització sinàptica.
... provoca canvis estructurals i funcionals a llarg termini en algunes regions cerebrals molt relacionades amb les emocions i amb la seva regulació

REFLEXIÓ

Coll Andreu, Margalida (2010): **Experiències i construcció del cervell durant la infantesa.** *Guix d'infantil*, 54 , pgs. 37-40

NEUROTRANSMISSORS

QUARTET DE LA FELICITAT: Dopamina, Serotonina, Oxitocina, Endorfines

HORMONES DE L'ESTRÈS: Adrenalina i cortisol

Plor i malestar no acompanyat

També altres situacions com l'expectativa i la sorpresa produeixen adrenalina

Infància i prejudici. 2023. pgs. 33-34

Itineraris o vies alternatives del desenvolupament

L'estudi del desenvolupament dels nins amb dèficit ens ajuda a fonamentar la nostra comprensió dels processos bàsics de desenvolupament en general

VIGOTSKI (1924): *El defecte i la **compensació.***

El procés creador i singularitat de les vies alternatives

Moments Claus del desenvolupament
Brazelton

Importància de les primeres interaccions pares-fills

Moments claus del desenvolupament dels infants

Desenvolupament no lineal sinó amb avenços i retrocessos

Importància de les diferències individuals i temperament (no només dels infants sinó dels pares)

Formar Equip amb els pares

Importància formació: Com fer entrevistes, com explicar el que observam en el desenvolupament de cada nin i convidar els pares a compartir els sentiments que formen part de la criança.

Brazelton, B. (2001). *Momentos clave en la vida de tu hijo*. Plaza & Janés.

EL TEMPERAMENT INFANTIL

(Thomas i Chess)

1. Nivell d'activitat
2. Ritmes (regularitat/irregularitat funcions fisiològiques)
3. Aproximació/allunyament
4. Capacitat d'adaptació
5. Llindar sensorial
6. Estat d'ànim / qualitat de l'humor
7. Intensitat de les manifestacions i respostes
8. Distractibilitat
9. Persistència i durada de l'atenció

El Temperamento Infantil ¿Una dimensión a tener en cuenta?

María Pilar Quiroga Méndez

Papeles salmantinos de educación, Nº. 11, 2008, págs. 145-170

Organitzadors del desenvolupament

(Myrtha H. Chokler)

- L'ORDRE SIMBÒLIC
- **VINCLE D'AFECCIÓ ("Apego")**
- LA COMUNICACIÓ I ELS SEUS LLENGUATGES
- L'EXPLORACIÓ I EL CONEIXEMENT DEL MÓN
- LA SEGURETAT POSTURAL I DISPONIBILITAT CORPORAL

Ediciones Cinco. 2017

El desenvolupament a l'escola infantil

- **Indissociabilitat desenvolupament/aprenentatge**
- Importància del paper de la persona adulta com a mediadora entre el món cultural i l'infant
- Importància de les experiències viscudes pels infants en la relació amb els objectes i amb situacions diverses, base per a noves construccions
- Els canvis tenen lloc gràcies a un procés de construcció que parteix sempre de les situacions actuals

(aprenentatge significatiu, ZDP, NDP, NDE)

Bassedes, Huguet i Solé (2007). *Aprendre i ensenyar a l'educació infantil*. Graó

L’aprenentatge parteix sovint de vivències i jocs amb iguals o adults.

Les propostes han de partir del seu nivell de desenvolupament cognitiu (la zona de desenvolupament proper definida per Vigotski),

han de ser motivadores (acollir desig i iniciativa), han de tenir sentit (significatives), han d’estar contextualitzades i han de ser compartides.

MPIB, pg. 63

El desenvolupament a l'escola infantil

- Les àrees motriu, cognitiva i llenguatge i afectiva
- Cognitiva: capacitats perceptives (visió, audició, tacte, gust, olor), sensacions internes, propiocepció, l'acció que l'infant fa sobre els objectes (esquemes d'acció, Piaget).

Integració, processament sensorial.

Els esquemes de coneixement, a partir de les seqüències viscudes de manera quotidiana

Els formats (Bruner). Situacions pautades, rutinàries i repetides entre l'infant i l'adult. Rituals d'acció/atenció conjunta amb un llenguatge determinat (cançons, jocs de falda, …)

Atribució de significats i capacitats a l'infant (Kaye)

Bassedes, Huguet i Solé (2007). *Aprendre i ensenyar a l'educació infantil*. Graó

La qualitat i l'estabilitat del vincle és determinant en la construcció de l'aparell psíquic de l'infant. Els primers anys de vida són especialment sensibles per construir aquest fil invisible que és el vincle que condiciona l'estructura psíquica. Aquesta plasticitat li facilita la reparació del vincle si troba una resposta educativa prompta i ajustada.

MPIB, pg 57

John Bowlby *(1907-1990)*

Teoria de l'aferrement

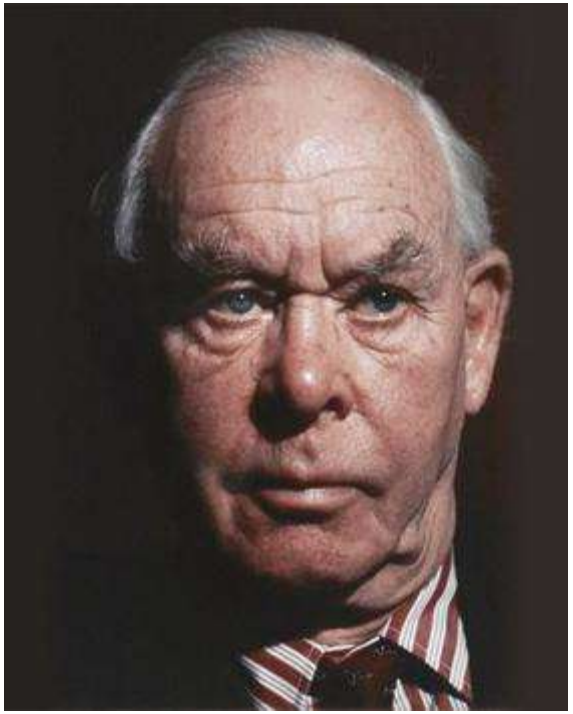

Una base segura

Mary Ainsworth *(La situació estranya.*

Entrevista "Apego Adult" AAI)

Main i Solomon (patró desorganitzat)

https://www.youtube.com/watch?v=qaXcjExnhbM

“Apego” com a Sistema de supervivència relacional dels mamífers socials

Conducta instintiva. Fort impuls a establir una relació amb un cuidador que proporcioni protecció i seguretat.

Sistema motivacional, conductual de base etològica (herència filogenètica) que compartim amb els mamífers.

Base de la regulació emocional i de sistemes representacionals (MOI-Models Operatius Interns)

Per a satisfer la necessitat d’”apego” es requereix de cuidadors presents, sensibles, empàtics, que proporcionin la sensació de seguretat i protecció, allunyin els perills i regulin emocionalment els afectes dels infants.

Teoria aferrament i aprenentatge

La persona que s'hagi pogut vincular de manera SEGURA,

es representarà la gent amb qui manté vincles significatius

com a persones DISPONIBLES, ATENTES i DISPOSADES

a AJUDAR-LA si pateix dificultats o perills, i es farà una representació

complementària d'ella mateixa com algú capaç

de ser estimat i valuós (Bowlby, 83).

Aprenem tal com ens vinculem. Rosa Sellarés. Guix d'Infantil. 2008

Teoria aferrament i aprenentatge

Aquest sentiment de seguretat serà determinant per poder gestionar les emocions i poder desenvolupar competències COGNITIVES i RELACIONALS bàsiques perquè els infants siguin capaços d'afrontar l'aprenentatge i els intercanvis socials a l'escola.

Aprenem tal com ens vinculem. Rosa Sellarés. Guix d'Infantil. 2008

http://presme.org/wp-content/uploads/2022/02/Jornada-1-Article-Rosa-Sellare%CC%80s.-Aprenem-tal-com-ens-vinculem.pdf

Patrons d'aferrament

(situació estranya) no son categories diagnòstiques

SEGUR : Capacitat d'explorar lliurament. Cerquen consol quan perceben amenaça.

L'adult respon amb sensibilitat, empatia, acceptació i disponibilitat emocional

PATRONS INSEGURS:

INSEGUR-EVITATIU

INSEGUR-AMBIVALENT o INSEGUR PREOCUPAT

DESORGANITZAT Main i Solomon

https://www.youtube.com/watch?v=qaXcjExnhbM

Condicions per a una base segura

- Resposta sensible (capacitat per percebre i respondre de manera adequada als senyals de demanda d'atenció del bebè, respectar la seva autonomia, disponibilitat a jugar,..).

  Implica empatia, tacte i capacitat reflexiva.

- Continuïtat
- Pensament reflexiu

Processos d'acollida

Importància clau dels processos d'adaptació i acollida a l'escola infantil

Tenir cura de l'acollida de les famílies i els infants

Cal cuidar la separació del medi familiar

Entrada progressiva i amb acompanyament i presència familiar

Tot i que serà un procés singular per a cada infant i família, en general els infants amb un vincle insegur necessitaran més atenció.

(veure carpeta de documentació de la formació inicial 2024)

Angoixa del 8è mes

Permanència de l'objecte

L'objecte transicional *Prepara per tolerar la frustració, l'absència, el no saber i la simbolització*

Intersubjectivitat i intercorporalitat

El camp intersubjectiu és el context bàsic on el desenvolupament evolutiu té lloc *(Nicola Diamond)*

És el context en el que es forma el vincle d'afecció

No hi ha intersubjectivitat sense intercorporalitat

La interacció entre el bebè i l'altre involucra tots els sentits. Inicialment el bebè es troba a sí mateix en el cos de l'altre. Embolcall protector que sostingui i contingui com una pell

Diàleg tònic emocional. Ajuriaguerra

Diari d'un bebè

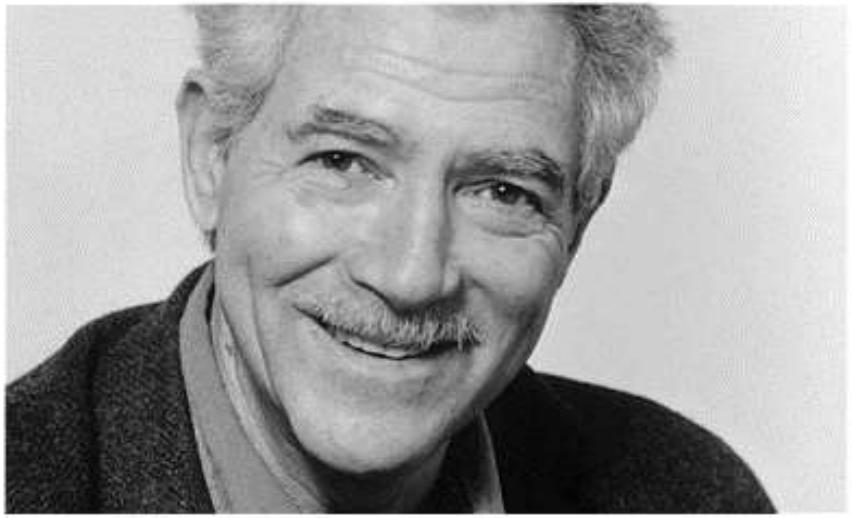

La coreografia de la interacció primerenca

L'entonament afectiu (interafectivitat)

(interatencionalitat/interintencionalitat)

La regulació diàdica i l'autoregulació de l'afecte

Daniel Stern

Intersubjectivitat

Primària *(Coordinació del self i l'altre basada en correspondències de forma, sincronia i intensitat)*

Secundària *(Intercoordinació del self, l'altre i un objecte basada en l'intercanvi cooperatiu de gests referencials)*

Colwyn Trevarthen

«la **interacció mare-bebè** és plena **de ritmes** ja sigui durant les **interaccions plaenteres** com en els **recursos que pot utilitzar** per calmar al bebè»

INTERSUBJECTIVITAT I INTERCORPORALITAT

Mirroring i musicalitat

Com músics que van improvisant, pares i fills composen ritmes, tonalitats, melodies, que tendeixen a l'harmonia. Harmonitzar, sintonitzar, és un element bàsic per al posterior desenvolupament del llenguatge.

Colwyn Trevarthen (1987)

UNESCO 2009. Víctor Guerra: indicadores de intersubjetividad (0-2 años) en el desarrollo de la autonomía del bebé.

Susana Mara (Compiladora). Uruguay. Aportes para la elaboración de propuestas políticas educativas. Primera infancia: La etapa educativa de mayor relevancia.

Graella d'indicadors d'intersubjectivitat (Víctor Guerra)

1. Intercanvi de mirades (0-2 mesos)
2. Protoconversacions (jocs cara a cara 2 mesos)
3. Paper de la imitació
4. Jocs de pessigolles (microritmes) (3-5 mesos)
5. Mirada referencial (referència social) (5-12 mesos)
6. Vocatius atencionals (5-7 mesos).
7. Atenció conjunta-objecte tutor (6-10 mesos)
8. Joc d'amagar (8 mesos)
9. Sintonia afectiva (9-12 mesos)
10. Interludicitat (10-12 mesos)

11. Assenyalament protodeclaratiu (12 mesos)

12. Marxa: dialèctica prop-lluny (12-18 mesos)

13. Consciència reflexiva (18 mesos)

14. Jocs d'imitació diferida (18-24 mesos)

15. Jocs "com si" i llenguatge (24 mesos)

https://apuruguay.org/publicaciones/video-documental-indicadores-de-intersubjetividad-0-12-meses-psic-victor-guerra

El gest d'assenyalar

Assenyalar és un indicador clau de la construcció del llenguatge a partir del primer any de vida

Els infants de 12 mesos també comencen a combinar els gestos i les vocalitzacions

Comprensió de gests

Demanar un objecte

Mostrar un objecte. Assenyala cap a on abans era l'objecte

http://abansprimeresparaules.upf.edu/precursors-del-llenguatge/gest-dassenyalar/

MPIB. És necessari prendre en consideració indicadors de competències més enllà de les habituals escales evolutives sobre la motricitat, el llenguatge, l'autonomia…, i parar atenció a altres competències, com les que fan referència als aspectes següents:

— **La socialització**, perquè serà determinant en la construcció d'aprenentatges en entorns compartits a partir de la meitat del segon any de vida i molt intensament al llarg del tercer any de vida i següents.

— La maduració en **la construcció de la imatge d'un mateix.**

— Els paràmetres d'anàlisi del **joc simbòlic**.

— La capacitat o les dificultats per viure i **expressar les emocions** de por, desig, dolor…

pg.118-119

Les activitats cooperatives ben prest els permeten establir processos mentals compartits, per la qual cosa tenir amics i amigues, no tan sols constitueix una bona experiència en el terreny afectiu, sinó també un espai d'aprenentatge...

... **la qualitat de les interaccions** a l'educació infantil són condicionants decisius per al desenvolupament individual dels infants.

MPIB, pg.70

Algunes propostes per a una didàctica de la socialització

No n'hi ha prou que els nens i nenes estiguin en grup

Cal una bona organització de la vida del grup...

Oportunitats per a jocs cooperatius, per a jocs acompanyats...

La vida quotidiana marca l'estil de vida en comú ... En la convivència es produeix l'absorció invisible de sentiments, valors, creences, emocions… no només entre els nens i nenes sinó també amb els adults.

La vida quotidiana marca què i com es comparteix, es pensa i es viu.

En el dia a dia s'encomanen codis i estratègies de relació.

Arnaiz, V. i Mediavilla, S. (2022). *Guix d'infantil*. Nº 117, (pgs 9-14)

Què significa per als nins i nines estar junts? Quines característiques té? Com ho podem observar?

Les imitacions

Verbalitzacions interactives

Estar junts significa entre moltes altres coses SENTIR-SE RECONEGUTS i ACOMPANYATS per altres infants. Els nins i nines parlen entre sí per ser tenguts en compte, per negociar i per arribar a una conclusió comuna

La interacció crea MEMÒRIA i RECORD de la pròpia interacció.

Els agrada MIRAR i SER MIRATS, per configurar així les seves pròpies vivències personals.

Boneta, N. i Hoyuelos, A. (2010). Trobades: Estar junts a l'escola infantil. *Guix d'infantil*. Nº 57 (pgs. 15-18)

Coneixement de sí mateix i seguretat afectiva

- Esquema corporal i imatge corporal. UNITAT CORPORAL

- Estadi del mirall

- Llenguatge

- La imatge que li retorna l'entorn. Les pràctiques educatives

- Sentit de competència i autonomia

AUTONOMIA

Les primeres experiències d'AUTONOMIA comencen des dels primers moments en tota activitat iniciada pel nin mateix sense la intervenció directa dels adults i orientada pel **plaer i les ganes de fer coses** *Judit Falk*

AUTONOMIA FALSA AUTONOMIA

Accions que no sorgeixen per pròpia iniciativa i sobre les quals no es pot decidir

Ha de poder prendre decisions (s'amolla a caminar, baixa l'escaló, ...)

POT FER // **VOL FER**

Judit Falk (2009). *Los fundamentos de una verdadera autonomia. Infància.*

Nº 116

Importància de l'observació en situacions espontànies i de joc

Quan amb acompanyament o sense s'analitza l'espontaneïtat de l'infant es pren consciència de les fixacions, les llacunes i invisibilitats, i també de les competències ocultes de la dinàmica espontània

MPIB, pg. 127

L'anàlisi compartida, ni que sigui asincrònica, aporta dades molt fiables de la realitat interna de l'infant

El joc. *Francesco Tonucci*

El juego es la experiencia
más importante de la vida
(Francesco Tonucci).
Un derecho de la infancia.

Es el motor del aprendizaje
y los primeros conocimientos

Jugando, los niños ponen los
cimientos sobre los cuales se
va a construir todo lo que van
a aprender a lo largo de la vida

JOC

Joc: via d'aprenentatge natural

Joc espontani. Condicionat pel context on es realitza

El joc sempre és plaer

La repetició és un factor de reassegurança

Pas dels jocs sensorials als jocs simbòlics

Primers jocs sensorials-emocionals amb els pares a través del cos

Panera tresors

Joc heurístic

Joc funcional

Jocs presimbòlics

Joc simbòlic

Per la complexitat que comporta la valoració dels aspectes cognitius en contraposició a altres àrees com el llenguatge, la motricitat i la socialització, que són àrees més fàcilment observables, serà molt important **l'observació del joc i la seva evolució**

Roser Vendrell

Roser Vendrell. Gradació joc simbòlic

1. Ús funcional, canònic, de l'objecte. Són accions presimbòliques.
2. Accions de fer com si… Són accions autosimbòliques.
3. Objecte / gest substitut
4. Seqüència d'accions. Esquemes de joc simbòlic ordenats, s'inicia la planificació explícita.
5. Donar vida a les joguines. Esquemes de joc simbòlic on la joguina esdevé activa.
6. Introduir tercers personatges. Esquemes de joc simbòlic on, a més a més, s'inclou un personatge foraster, fictici.
7. Definició espontània del rol assumit en el joc a través de l'acció de l'infant.
8. Acords en la presa de decisions respecte dels rols i funcions de cada participant. Joc simbòlic planificat, escenificat, amb categoria d'història.

Vendrell Maños, Roser. «El joc lliure: un espai natural per al desenvolupament infantil». *Aloma: revista de psicologia, ciències de l'educació i de l'esport Blanquerna*, 2009, Núm. 25, p. 137-159,

Processos cognitius manifestats en el joc

Coneixement físic del medi: causa/efecte, part/tot, coneixement de les propietats dels objectes. Combinació d'elements, construcció o fabricació d'objectes.

Operacions lògiques: agrupacions, alineacions, classificacions, seriacions, permutacions i correspondències. Coneixement de la quantitat (un, cap, molts, pocs, tots), addicions, substraccions…

Organització espai // temps: Anticipa, organitza sèries d'accions encadenades de diversa complexitat espaciotemporal.

Roser Vendrell, 2009

Joc simbòlic com un dels contextos per a l'observació i avaluació de la pròpia imatge

Final cicle 0-3 MPIB

- És capaç d'investir de valor simbòlic una diversitat d'objectes (llargs/ curts, prims/gruixats, pesants/lleugers…) vinculats a la cura d'un mateix i els utilitza en situacions de joc.

— És capaç d'assumir rols oposats (agressor i agredit…) amb poca ajuda, segons les circumstàncies o les propostes.

— Manté la comunicació amb els companys de joc en registre simbòlic.

— És capaç de jugar amb plaer a ser perseguit per l'adult sense deixar-se agafar i quan és atrapat gaudeix de la situació.

El joc simbòlic és una experiència vital de la infància que fa possible transformar, crear altres mons, viure altres vides, jugar a ser altres, i així aprendre a pensar com els altres, a sentir com els altres i, en definitiva, a saber que existeixen formes de pensar i sentir diferents a la pròpia. És un joc lliure i autònom, gairebé no necessita condicions, tot i que s'enriqueix si els espais, objectes o temps de dedicació són propicis perquè aparegui. No requereix la intervenció dels adults, tot i que de vegades una mirada que demostri interès l'afavoreix i altres, l'inhibeix. No necessita que s'ensenyi (els veritables experts en joc simbòlic són els nens i les nenes), tot i que seria important que tingués més presència en la planificació educativa de l'etapa 0-6 anys.

Resum
GRAÓ

Fases del joc psicomotriu

Jocs de seguretat profunda (equilibris/desequilibri, balanceig, caigudes, lliscaments, rodolaments, …)

Jocs de maternatge (acollida, sosteniment, contenció emocional, segurització, reconeixement)

Jocs senso-motrius (el salt, la caiguda, els equilibris, el volteig, imitació, …)

Jocs presimbòlics (fugir, amagar-se, atrapar i ser atrapat, destruir-construir, reversibilitat, …)

Jocs afectius fantasmàtics (jocs de poder, d'oposició, de persecució, de projecció verbal, …)

Jocs simbòlics

Els primers traços

Interès natural que no s'hauria de forçar

Arno Stern: Els primers traços resulten de gesticulacions impulsives, un violent moviment giratori, d'on resulten els remolins i un copejament ràpid produint puntejats.

Després vendran la figura rodona, la línia recta, el quadrat, ...

Objectes-imatge i traçats

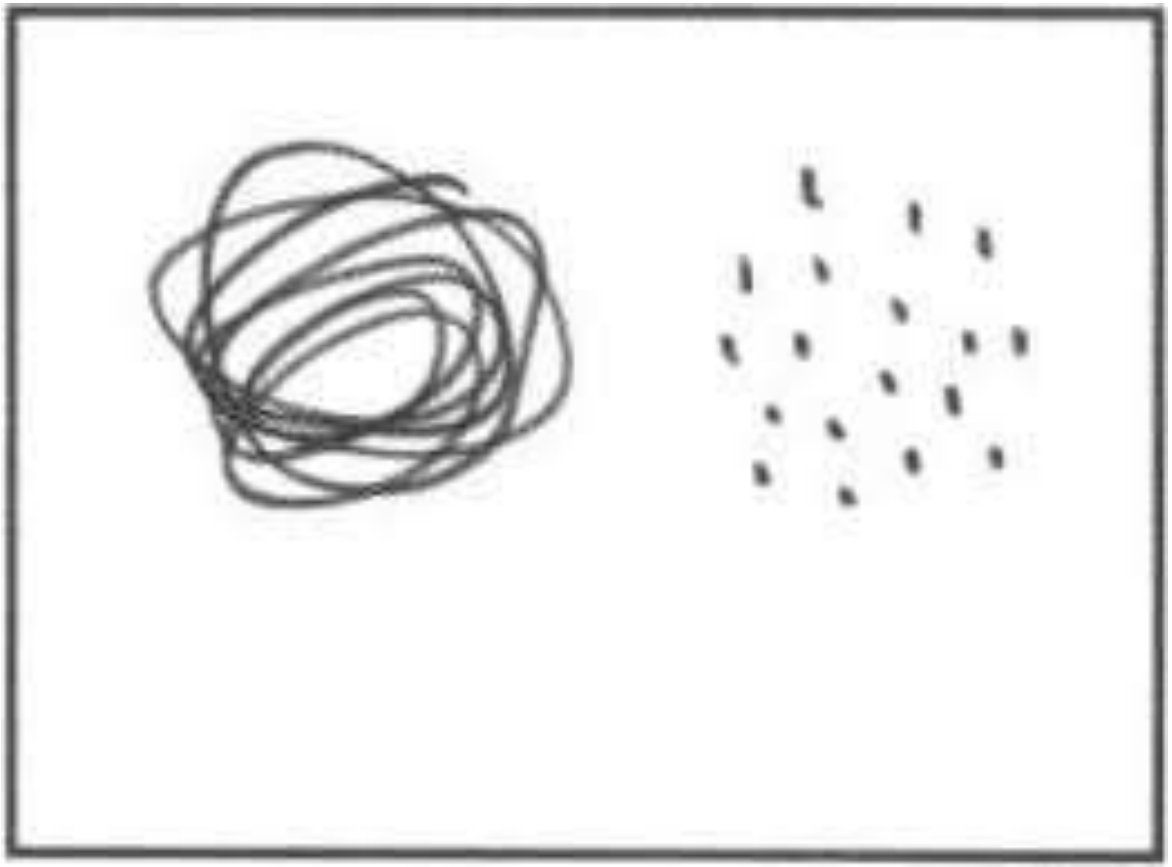

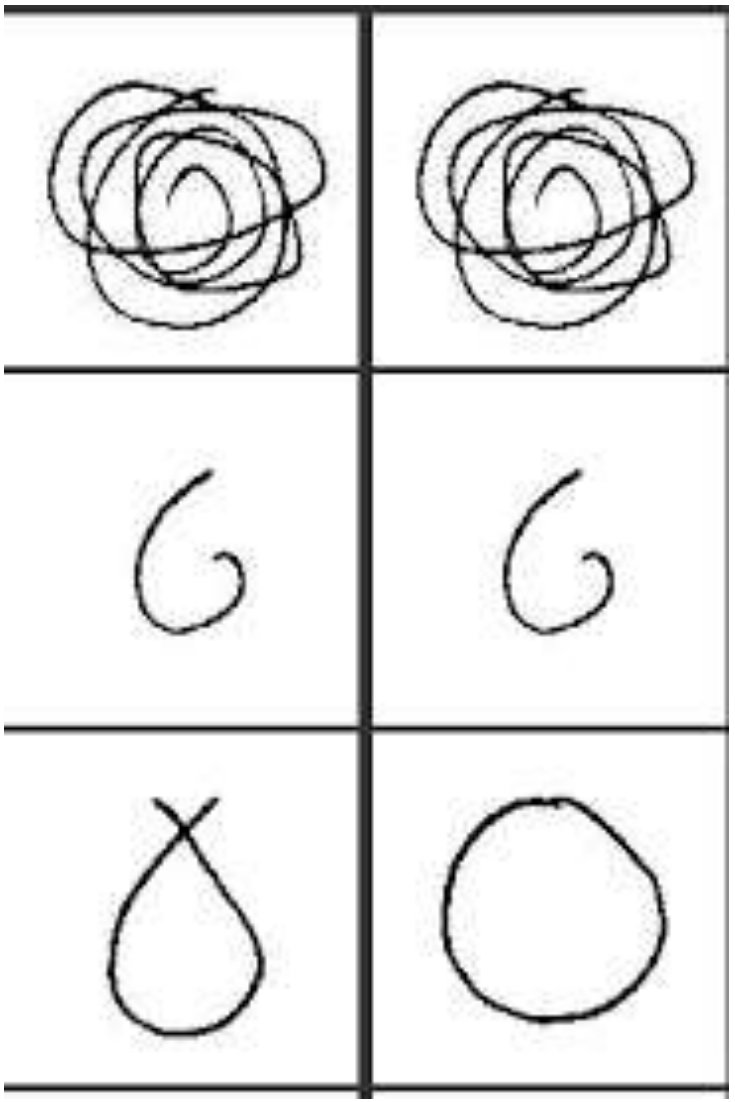

Stern, A. (2008). *Del dibujo infantil a la semiología de la expresión.* Carena.

La formulació (Arno Stern)

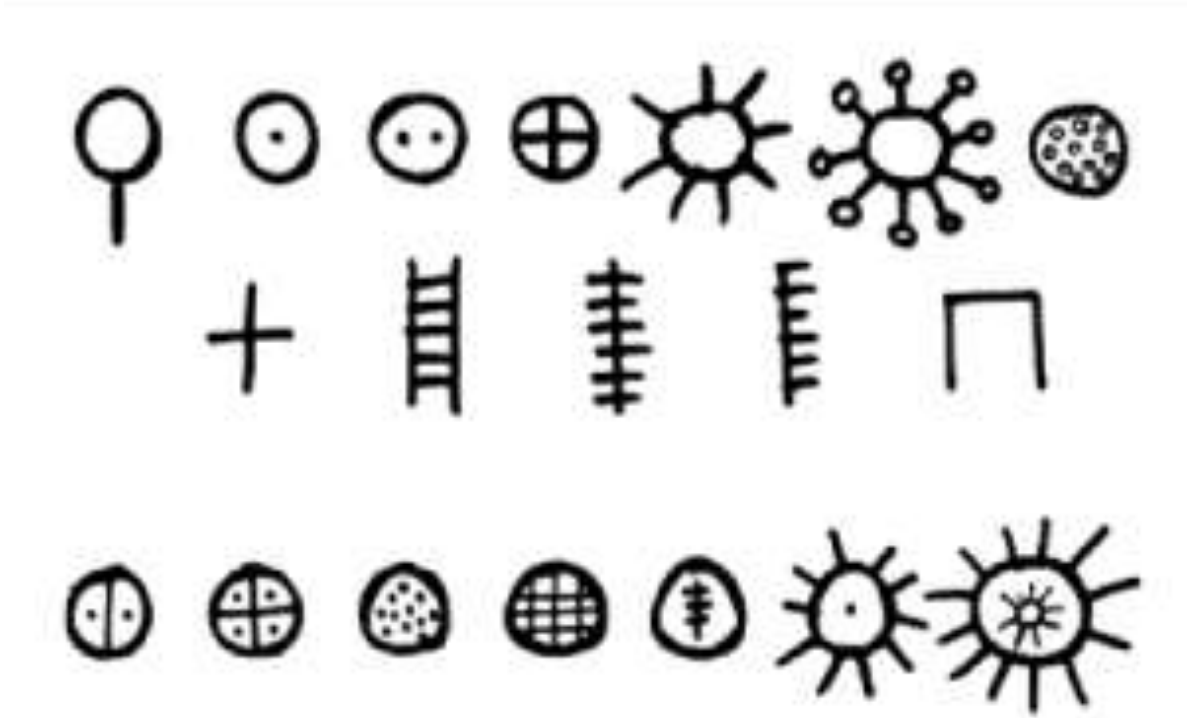

VÍDEOS desenvolupament

"APEGO": SITUACIÓ ESTRANYA

https://www.youtube.com/watch?v=qaXcjExnhbM

INDICADORS D'INTERSUBJECTIVITAT. VÍCTOR GUERRA

1ª part i 2ª part

https://apuruguay.org/publicaciones/video-documental-indicadores-de-intersubjetividad-0-12-meses-psic-victor-guerra

ABANS DE LES PRIMERES PARAULES. APRÈN A OBSERVAR LA COMUNICACIÓ INFANTIL. UPF

http://abansprimeresparaules.upf.edu/

EXPERIMENTS SOBRE LA PERMANÀNCIA DE L'OBJECTE EN BEBÈS

Dra. Andrea Aguiar. Universitat Waterloo. Canadà

https://www.youtube.com/watch?v=UthHO7OYkOs

OBSERVACIÓ DE LES MICROINTERACCIONS MARE-BEBÈ A TRAVÉS DE LA VÍDEOINTERVENCIÓ. Beatrice Beebe.

https://www.youtube.com/watch?v=qfIyFLP5oXg